

Tankar
i
Djurskydd

uttalade af

Z. Topelius.

På uppmaning
af Sylviaföreningen samlade och utgifna

af

Uno Stadius.

Helsingfors 1898.
Hufvustadsbladets Nya Tryckeri.

Tankar i Djurskydd

uttalade af

Z. Topelius.

På uppmaning af Sylviaföreningen samlade och utgifna

af

Uno Stadius.

Helsingfors 1898.
Hufvustadsbladets Nya Tryckeri.

Förord.

I dag, då det är högtid i Finland och då så många högstämda tankar och varma känslor hanna hos Z. Topelius, vill äfven denna lilla bok söka sig fram till åldringen med en vördnads och tacksamhetens hälsning från alla dem, som i landet arbeta för de värnlösas väl och som i djurskyddsvännena Topelius äga den erfarna läraren, det goda föredömet, den outtröttliga uppmuntraren samt den förtröstansfulla, ljusa blicken på framtiden.

Helsingfors, den 14 Januari 1898.

Uno Stadius.

Majföreningen.

„Majföreningen“ stiftades i Helsingfors den 1 maj 1870 och utgrenade sig inom ganska kort tid öfver hela Finland. Topelius önskade emellertid gifva föreningen en fastare organisation och en värksamare kontroll; därför samlade han under år 1883 en större krets af lärare, lärarinnor och barnavänner i Helsingfors. Detta möte uttalade sig för att föreningen hvilat på en riktig pedagogisk grundtanke. Man valde en komité af fem erfarna medlemmar, tre kvinliga och två manliga för att uppgöra förslag till föreningens omorganisation. Denna komité utrörde sitt uppdrag, och i Helsingfors Dagblad lästes samtidigt en med den kända signaturen Z. T. undertecknad uppsats, hvarur vi låna nedanstående uttalanden:

„Ändamålet är att genom en association af växande ungdom uppfostra rättskänslan, motarbeta de själfviska drifterna, uppmana till själfverksamhet i det rättas tjänst och, enligt Pauli ord, „öfvervinna det onda med det goda“. De bästa sedliga lärdomar blifva för barnet ofruktbara, därest de icke tillämpas på gifna, bestämda tilldragelser i det dagliga lifvet. Det är icke nog att afhålla sig från det onda; man måste i handling göra det goda. Lika visst som all grymhet förvildar och i unga år grundlägger hjärtats förhärdelse, lika visst måste en god handling i det rättas tjänst, en omvårdnad för de värnlösa, ett försvar för de oskyldigt lidande värka förädlade på det lätt mottagliga barnahjärtat. Och dessa grundsatser har man gifvit en tillämpning i beskyddet af de små fåglarna, emedan dessa förföljda varelser genom sin glada sång och sitt fria oskyldiga väsen stå barnen närmast.

Mången torde föreställa sig, att en förening är öfverflödig för detta ändamål, som lika väl kunde inöfvas i hvarje hem. Ja visserligen kan och bör hvarje hem lägga den första grunden till all god sed. Skolkunskaper kunna äfven med framgång inhämtas genom privatlärare hemma. Men hvad är det, som gifver skolan ett afgjort företräde framför läsningen hemma? Det är gemensamhetens starka och lifvande band; det är associationen, som gifver den försagde mod och den svage kraft, som manar alla och styrker alla. Man står med ett annat mod i det djupa ledet med många bakom sig, än man står där ensam, hänvisad blott till sin egen beslutsamhet. Och så är det särskildt med en förening för växande ungdom. För denna ålder är ett godt kamratskap af större betydelse än för någon annan. All uppfostran af viljan och känslan är väsentligen bygd på vaxelvärdan med andra.

Emedan nu skolan är en sådan, redan färdig association af förenade viljor och krafter med uppfostran i det goda till sitt ändamål, är det tydligt, att Majföreningen i främsta rummet vänder sig till henne med anhållan om hennes medvärkan och understöd. Därvid bör märkas, att skolan är för strängt lagbunden i sina former, för att kunna ersätta den fria föreningen eller göra den öfverflödig. Skolan leder genom lära och föredöme den sedliga utvecklingen, men tillämpar den endast i några få gifna fall, som beröra dess område: lydningen, ordningen, fliten, sanningskärleken o. s. v. All öfrigt tillämpning måste skolan öfverlämna åt lifvet. Bunden vid sin regel, kan hon icke uppfostra initiativet, självvärksamheten, den fria handlingen, dessa nödvändiga villkor för karaktärens utveckling. Läraren föreskrifver, lärjungen lyder. Det kan icke vara annorlunda, men det betyder blott, att skolan förlägger sitt slutändamål utom sig själf. Automater vill hon ju icke uppfostra. När hon är nödsakad att regelbinda, den outvecklade viljan, gör hon det blott för att förbereda dess frigörelse i en förnuftig självbehärskning.

Af denna orsak synes det icke blott tillåtligt, utan fastmera önskvärdt för skolan att medvärka för en fri förening, hvars ändamål är att uppfostra viljan, känslan, initiativet, självvärksamheten handlingen i det rättas tjänst; — alt detta naturligtvis med förbehåll, att ingenting där strider mot skolans lagar. Hon tillåter konventer, gymnastikföreningar, sångföreningar; hvarför skulle hon icke med tillfredsställelse se sina lärjungar förena sig att försvara de oskyldigt lidande? Skolan kan icke önska, att hennes elever förvildas utom lärosalen. Hon kan icke på samma gång uppställa rättvisan såsom en grundsats för hela sitt handlingssätt och tillåta sina elever att på ett grymt sätt förfölja lefvande varelser. Hon kan lika litet kalla det omanligt för gossar att försvara de värnlösa, som hon kan kalla det manligt att lägga försåt för dem, eller vetenskapligt att utan värkligt gagn förstöra och plundra. Bildningens sedliga värde beror af ett följdriktigt samband mellan lära och lefverne. Däraf att dessa ofta gå åtskils, följa mycken lösaktighet, mycken halfhet, mycken självviskhet. Det är godt att *veta* det rätta, ännu bättre att *vilja* det, men bäst af allt är att *göra* det rätta.

Så må skolan icke förakta en maning i sistnämnda syfte, hvilken, hur ringa den än må synas, dock redhu har visat sig mäktig att anslå det bästa i barnahjärtat och ej skall gå spårlös förbi, därest den finner hos äldre vänner ett välvilligt understöd. Det är icke första gången naturen framträder som männlskans lärarinna. Ett frö utsås i ringhet och ödmjukhet: det gror i kärlek, det uppväxer i kraft. De sedliga makternas gång genom lifvet är sådan; de vidga sig utåt och inåt. Man börjar med att älska sin hembygds björk, och man lär sig af den att älska fäderneslandet. Barnet omvårdar en fattig fågel, och den vuxna får ett kärleksfullt öga för människolifvet och skapelsen. Det är den gamla liknelsen om senapskornet, Math. 13: 31, 32; låtom oss taga vara däupå!⁴

Barmhertighet af alla.

(1 Mos. 24 kap.)

Abraham var gammal vorden och sade till sin tjänare, Eleazar: Gå, sök en hustru åt löftets son, Isak! Svär, att du icke söker henne bland de kananiters döttrar. Gå hällre till Aram Naharaim, mina fäders land, till Nahors, min broders stad, och välj där den värdigaste. Herren skall sända sin ängel framför dig, att du där finner min sons maka.

Eleazar svor att lyda sin herses bud, tog tio af hans kameler med tjänare och häfver samt drog åstad den kortaste vägen till Abrahams släkt i Mesopotamien.

Denna väg gick genom sandöknar utan vatten och skugga. Solen brände het, ingen vind svalkade luften, och kamelernas jämna tramp uppref ett fint stoft såsom ett moln kring de resande.

När karavanen tågade fram på femte dagen, sade den äldste kameldrivaren; Våra djur äro öknens skepp och kunna länge umbära vatten, men nu är förrådet i deras inre tömmt, och de försmäkta af törst.

— Var vid godt mod, sade Eleazar. Herrens ängel går framför oss och skall sörja för djuren, såsom han sörjer för oss.

Vid nattens inbrott lägrade sig de resande i öknen och upptände eldar för att afhålla rofdjuren. Solen gick ned och gick åter upp såsom ett skarpt afrundadt, rödt klot i en brandgul luft. Dagen föll, men förmådde icke svalka den heta sanden.

Vid gryningen på den sjätte dagen fortsattes färden. När det led emot middag, sade åter kameldrivaren: Våra djur förmå icke gå längre. Vi hafva ännu fyra mått vatten i våra lädersäckar; låt oss dela detta vårt sista förråd med kamelerna, att de icke må störta och lämna oss att dö i öknen!

Eleazar svarade: Gör så!

Lädersäckarna tömdes, karavanen delade med djuren sitt sista förråd och fortsatte färden. Åter gick det stora röda solklotet ned i brandgula töcken, och åter lägrade sig karavanen till natten på ökensanden, medan rofdjuren långt borta i mörkret röto af törst.

Vid gryningen af den sjunde dagen sade kameldrivaren: Denna dag skall vara vår sista, om vi icke slakta hälften af djuren och läska oss samt de återstående med de slaktades blod.

Eleazar sade: Kom icke vid våra trogna lastdragare! Vet du icke, att Herren pröfvar vår tro, såsom han pröfvat Abrahams?

Kamelerna reste sig mödosamt upp och fortsatte sin gång med dignande knän intill middag. Då förmådde de icke mer. Deras flämtande andedräkt kändes hetare än den heta sanden, och de kunde icke vidare resa sig upp. Luften var såsom en brinnande ugn och hvarje solstråle såsom en eldpil. Åter sade kameldrivaren: Nu skola vi dö.

Eleazar svarade: Är då Herrens arm förlamad, att vi skola dö, när han lefver? Innan solen går ned, skall han föra oss till lefvande vattukällor.

Låga sandkullar skymde horisonten i öster. Tre timmar före solens nedgång uppsteg bakom dessa kullar en rök, som drefs af en sakta vind mot karavanens lägerplats. Kamelerna upplyfte fnysande sina vanmäktiga hufvuden, vädrade röken och uppreste sig själfmant på sina darrande knän. De hade förnummit människors närhet, de förmådde ännu en timme släpa sig framåt, och snart befann sig karavanen utanför porten af Nahors stad.

Där var en brunn. Kameldrivaren sade till Eleazar: Hvarför dröja vi? Käre, låt oss släcka vår och kamelernas törst!

Eleazar svarade: Ännu en stund vilja vi bida. Se, jag har bedt om ett tecken af Herren, och törstande vilja vi vänta, hvad han förkunnar. Stadens döttrar komma hit ut att hämta vatten om qvällen. Den af

dem, som gifver oss och våra kameler att dricka, hon allena är värdig att väljas till maka åt löftets son.

icke förr var det sagdt, innan Rebecka, Bethuels dotter, Nahors sondotter, kom ut ur staden, bärande en kruka på skuldran. Hon fylde sin kruka med vatten ur brunnen och stod upp för att återvända, när Eleazar gick emot henne och sade: Låt mig dricka litet vatten ur din kruka!

Hon svarade: Drick min herre! och nedlyfte krukans. När han druckit sade hon: Jag vill äfven ösa upp vatten åt dina kameler.

Strax tömde hon sin kruka i hon, gick till brunnen att ösa och vattnade alla kamelerna.

Eleazar betraktade den dägeliga mön i hennes ungdomsfäring, där hon gjorde sig så mycken möda, för att hugna icke allenast människor, utan äfven de försmäktande djuren. Och han prisade i Rebeckas gärning Gud, som förbarmar sig öfver alt lefvande och sändt honom tecknet.

När alla druckit, prydde Eleazar Rebecka, Bethuels dotter, med sköna smycken och frågade, om där fans härbärke för honom och tjänarne i hennes faders hus. Han frågade icke, om djuren, men hon svarade: Halm och foder finnas hos oss i mängd och äfven rum till härbärke.

Rebecka återvände till sin faders hus och förtäljde där om sitt möte vid brunnen. Då gick hennes broder Laban ut och sade till Eleazar: Kom här in, du Herrens välsignade; hvi står du här ute? Jag har beredt huset och där är plats för kamelerna.

Laban sadlade af de trötta djuren, gaf dem foder och frambar vatten att två de resandes fötter. Rikelig mat blef där buren in, men Eleazar ville icke äta, förrän han framfört sitt ärende. Jag är Abrahams tjänare, sade han; så och så är mig sagdt och skedt. När jag kommit till brunnen, bad jag, sägande: Herre, min Herre, Abrahams Gud, du hvilken hugsvalar alt, som lider på jorden, se jag står törstande vid denna vattubrunn och

bidar ditt tecken. När här kommer en jungfru, och jag beder henne om en dryck vatten ur hennes kruka, och hon svarar, att jag må dricka, och att hon ännu därtill vill vattna mina kameler, gif då, Herre, att hon må vara den, som du har utkorat till maka åt löftets son! Och se, det är alt så skedt, och nu är jag kommen att af eder begära Rebecka till Isaks hustru.

När Bethuel och Laban förnummo Herrens tecken, gäfvu de med glädje sitt samtycke, viljande allenast några dagar ännu behålla hos sig den utvalda bruden. Men Rebecka var ense med Eleazar att resa allaredan följande morgon. Rika gäfvor utdelades åt dem alla, hennes släkt välsignade henne, och så drog Rebecka med sina tjänarinnor i frid till Isaks land. —

Isak var utgången på fältet och förrättade före solens nedgång sin bön vid brunnen Lachai Roi, när han såg sin faders kameler nalkas i aftonrodnaden. Rebecka såg Isak, steg ned af kamelen och frågade Eleazar: Hvem är den mannen, som kommer emot oss på fältet?

Eleazar svarade: Det är Isak, min herre. Då höljde Rebecka sig i sin slöja, ty hennes kinder färgades röda.

Isak förnam Eleazars budskap och ledsagade Rebecka till det hus, där hans moder bott. Och han tog henne till sin hustru och älskade henne.

Ty såsom Rebecka varit barmhertigt mot alla, så vederfors henne ock i alla stycken Herrens barmhertighet, så att hon blef en moder för talrika folk. Och Isaks hjordar förökades under hennes vård, så att han blef ännu mycket rikare, än hans fader Abraham varit före honom.

Såsom det var i Eleazars tid, så är det i alla tider Herrens tecken, att välsignelsen följer den, som förbarmar sig öfver alt lefvande i Guds kärleks efterföljd. Är icke Herren i alla tider den, som gifver korpens ungar deras mat, och utan hvars vilja icke en sparf faller till marken? Är han icke ständigt densamme, som sade till Jona: „Skulle icke jag förbarma mig öfver Ninive,

en så stor stad, i hvilken äro mer än tolf gånger tiotusen människor, som icke förmå skilja sin högra hand från den venstra; — dertill ock *många djur!*“

„*De Värnlösas Vän*“ 1887.

Den stora klyftan.

Hvem fyller klyftan i samlifvets grund? Hvem löser den gåtfulla motsägelsen mellan Guds kärlek, som upprättar alt, och den själfviska naturdriften, som trampar alt under fötterna? Å ena sidan en underbart vis, förutseende kärlek, som sörjer för hvarje plantas behof, hvarje lefvande varelses näring och trefnad; å andra sidan denna skoningslösa kamp om tillvaron, allas krig emot alla, som beständigt låter den starkare uppsluka den svagare och röfvar andras lif för att underhålla sitt eget. Är kärleken en naturlag, så är själfviskheten ett ingrepp i världsordningen. Är lifvet skapelsens ändamål, så är döden en gudsförnekelse.

Huru ömt sörjer ej trädet för vårens löfknopp, som hösten härjar, vinden förstör, larfven arbetar, och barnets hand afbryter i tanklös lek! Med hvilken årsång omvårdnad utvecklas ej larfven ur ägget, puppan kring larfven, insekten ur puppan, och dock slukar en enda svala tusende sådana lif på en dag till sin föda. Naturkriget stannar ej ens vid tröskeln af människovärlden. Växtens och djurens herre är det omätligaste bland rofdjuren. Honom skall alt lefvande nära och tjäna. Han, som är kallad att framför alla andra i sig upptaga och förvärliga Guds kärlek, är själf det mest fulländade uttrycket för naturens själfviskhet.

Ingenstädes trygghet, ingenstädes förskoning; öfveralt jagandet efter egen fördel på andras bekostnad.

Hvad betyder då den genom seklerna åter och åter klingande änglasången om frid på jorden? Måste vi icke, för att undkomma slaktandet, pinandet, slafpiskan och förstörelsen, önska oss långt, långt bort till en annan stjärna, där en varelse kan lefva af luft eller ljus och ingen tvingas att för sin egen tillvaro uppoffra en annans?

Ofta har denna önskan uppstigit i mitt knotande hjärta. Jag vill ju ej slakta, ej pina, ej trälbinda, ej förstöra. Vore det nog att blifva vegetarian, huru lycklig vore jag ej att få lefva af åkerns skördar och trädens frukter! Men det är icke nog: äfven där är förstöring af ett härligt tillredt, underbart värdadt växtlif och därtill uppslukade legioner af den osynliga djurvärld, som lefver i vattendroppen eller i luften. Det är bekant, att Han, som är allas vårt föredöme, gynnade fiskfångst, åt och utdelade fiskar. Hvart skall jag fly? Om jag flydde till aflägsna stjärnor, skulle naturforskarne säga mig, att äfven dessa stjärnor tändas och slockna. Afven de äro underkastade förgänglighetens lagar; äfven där är döden, altså möjligheten, måhända behofvet att döda. Hvar finna den kärlek, som aldrig uppslukar, aldrig förnärmar? Jag måste ju fly till dig, du Evige, Outgrundlige, som allena står upphöjd öfver alt, som förgås; — till en ny tillvaro, som ej kan döda, emedan den själf aldrig dör.

Och då läser jag i ditt ord (Rom. 8: 19—22):

„*Skapelsen längtar och trängtar efter Guds barns uppenbarelse. Ty skapelsen har blifvit underkastad vanskligheten, icke af fri vilja, utan för hans skull, som underkastat henne, på en förhoppning; att ock själfva skapelsen skall varda friggjord från förgängelsens trældom till Guds barns härliga frihet. Ty vi veta, att hela skapelsen med oss suckar och vändas altintill nu.*“

Uttydningen är väl känd och ofta upprepad, men aldrig för ofta. Dessa ord innebära ingenting mindre än människornas solidaritet med världsaltet.

Och dessa ord kunna ej utplånas. Förgäfvos säger oss naturforskaren, som mäter stjärnornas afstånd och jordens innandöme, att vi bo på en obetydlig ö i ett gränslöst haf och äro mindre än intet i skapelsens oändliga mångfald. Han mäter sinneverlden med tid, rum, längdmått, kubikmått, men han har intet mått för andens världar, som ligga därinom och där bakom. I mer än 3,000 år har hans mått sagt honom, att himlahvalfvat kretsar kring jorden en gång i dygnet, och när han nu funnit detta vara en synvilla, går han med sitt förbättrade men dock alltid samma mått till en motsatt villa. Anar han icke, att när hans kortsyuta öga uppfångar ljusstrålen från ett fjärran, där alla siffror druckna, måste hans obegränsade ande stå i en ännu vidsträcktare förbindelse med omätliga rymder?

Ett utflöde af den eviga anden trädde fram i sinneverlden, tog gestalt och blef människa. Den ofria, bundna synliga skapelsen igenkände i henne sin tanke och underkastade sig hennes fria ande. Hon uppreste sig i själfviskhet mot sin urkälla, föll och bands i förgängelsens kedjor. Viljelös följde henne den ofria skapelsen, icke allenast i trældomen, smärtan och döden, utan ock i själfviskheten. Så uppstod klyftan: allas krig emot alla. Veklagan gick genom allt lefvande intill den dag, som är.

Men detta allt är stäldt på en förhoppning. Guds kärlek framträdde omedelbart efter fallet med ett löfte om återupprättelse. Det är betecknande, att Guds första förbund med människan (1. Mos. 9: 9—11) omfattar äfven djuren. Kedjorna skola falla, klyftan försvinna. Allt, som suckar, lider och dör, skall en gång uppstå för att aldrig mer dö. Allt, som hatar, binder, plågar och dödar, skall underkasta sig världsfreden. Villkoret är, att alla knän skola böjas i Jesu, i den eviga kärlekens namn, men böja sig fritt och därmed frigöras i sanningen, såsom de en gång bundos genom lögnen.

Den, som förnekar detta och hällre förkunnar en evig trældom, må utstryka Esaias' 11:te kapitel och

andra Guds löften. Vi vilja behålla dem såsom skapelstens hopp och slutmål. Med detta hopp gå vi frimodige, om ock i mycken svaghet och mycket motstånd, fram i kärlekens värk. I Guds kraft gå vi, icke i vår. Medlidandet är så flyktigt, hjärtat så obeständigt. Men i Guds kärlek fins ingen klyfta mer, för det hoppas skull, som är gifvet åt oss och alla. Och detta (1 Joh. 5: 4) är segern, som öfvervinner världen: vår tro.

„De Värnlösas Vän“ 1889.

Mina oxar.

Också jag har en ladugård, som fått plats på ett sju kvarter — nej, förlåt, 95 centimeter långt bräde utanför mitt fönster. Där beta alla morgnar tre par oxar, som icke likna andra oxar i ladugårdarna. Mina oxar trippa på två ben, och deras andra två ben ha blifvit vingar. Svansen har blifvit stjärt; nosen har blifvit näbb; hornen ha de slarfvarne stängt bort, ifall de någonsin haft horn, hvarpå jag tviflar. Du förstår kanske, att mina oxar äro *talgoxar*.

Där kommer nu visst både finare och simplare folk till min ladugård. Hämplingen är alltid en sommargäst där och har stundom med sig en förnläm fröken steglitsa. Dombherrn koxar dit upp, der han naggar de röda bären af trybusken, men han är så blyg, stackare, han törs sällan dela oxarnes bete. Den som törs, det är gräsparfven, han jagar oxarna från brädet, när det vankas något extra godt på julmorgonen eller vid andra högtidliga tillfällen. Men till all lycka är sparfven snyltgäst vid ett stort sädesmagasin ett par kilometer härifrån, och därför hedrar han oss sällan med sin näsvisa närvaro.

Jag vill nu berätta endast om mina oxar, för att du må blifva lika bekant med dem, som jag. Talgoxen hör, som du kanske vet, till *mesarnas* ryktbara familj, som har fått ett så tvekydigt rykte om sig bland människorna. Det är obegripligt hvurför just mesarna anses vara så okända pultoner. Jo, du skulle se mina oxar; har någon kurage, visst är det de! Ställ fönstret på glänt, så har du dem snart inne i rummet. Gör en ventil i väggen, så har du dem der. De äro det mest nyfikna och påflugna folk man kan tänka sig, där de tro någonting vara att förtjäna. När jag var gosse, gjorde jag barar af trädspjälvar, inrättade en fallucka, som fyll igen, när oxen hoppade in för att snaska en talgbit på pinnen, och så var han fången. Vi hade då en stor förstuga full med oxar, som bodde där om vintern och släpptes fria till våren. Nu fångar jag dem ej mer, jag matar dem fria, de äro då qvickast och gladast att se på. Men säg, att de äro mesar! Säg hellre, att de äro snåla och dumma, den orlofsedeln kan du väl gifva dem; men mesar? Nej, lita du på, att de äro lika orädda tjufpojkar, som du eller jag!

Lägg på minnet, att talgoxens latinska namn är *parus major*: det klingar ju lärdt. Hans uniform känner du: ofvan grönaktig, under gul; hufvudet, strupen och ett band längs bröstet svarta; kinderna hvita, en fläck i nacken gulaktig; yttersta stjärtpennan utåt hvit. Han är den störste och snålaste af familjen Mes. Han tycker, som roffläglarna, om mat från djurriket. Gif honom ett stycke talg eller osaltadt fläsk: det är för honom konfekt. Jag brukar binda en sådan godbit vid en träd från fönstret; den fryser om vintern till is, men oxen naggar derpå, tills blotta träden är kvar; då naggar han på den; där är ju något kvar af den goda smaken. Sofver jag för länge på morgonen, knacker han på fönstret; nå, latmask, har du glömt min frukost? Vi ha blifvit så goda vänner, att mina oxar trifvas här mest hela sommaren, fastän deras bröder och kusiner då bo i skogen. Till vintern blir min ox e allestädes en

människovän och kommer till gårdarna för att snaska folkmat. Då har han ej tid att sjunga, bara att äta, och burrar upp sig, när det är kallt. Men när det lider till våren, får han fallenhet för musik, han som de andra, och sjunger: *tuditu, tuditu, siida*. Det är ja ej prima konsertsång, men sämre kan man få höra. Han är allmän i hela Europa, norra och mellersta Asien ända till norra Afrika, men Egypten blir honom redan för het. Sådän världsborgare är min lilla ox, som alla barn känna och som ej har någon annan ovän än katten, sparfökken och pärlugglan. Jag sköt en gång en pärluggla på Björkuddens flaggstång, och det gjorde mig ondt, så vacker var hon. Men de, som voro glada, det var mina oxar. De misstänkte att ugglan enkom infannit sig här för att spisa dem till frukost.

Jag råder alla gossar och flickor att blifva bekanta med talgoxarna. Icke för att man ej kan finna vackrare, snällare fåglar och bättre sångare, än dessa lätt sinniga små snilingar, men därför att de bli hos oss hela vintern, när de flesta andra öfvergeit oss. Då äro mina oxar en ständig påminnelse om, att vi skola vara goda mot djuren. Ingen brasa värmer vinterfåglarnas bon, ingen lampa lyser dem i den långa natten, ingen kökskokar varm mat åt dem. Utan de smulor vi strö åt dem, ha de endast snön, mörkret och käldeu. Var god mot dem, var deras sol och vär.

„Nya Trölletändan“ 1892.

Räffvisa.

Solen gick ned bakom Edens höga murar. Tröste-
 ånglarna, som Allförbarmaren sändt att hugsvala jor-
 dens sorger, återvände från sitt dagsarbete och mottogos

vid porten af engeln med det barthuggande svärdet. De skulle nu redovisa för hvad de den dagen förmått.

Medlidandet sade: jag har torkat otaliga tårar och befriat tusen olyckliga slafvar.

— Godt, anmärkte portens engel. Men tvåtusen, som du ej såg, störtade sig af förtviflan i hafvet.

Mildheten förklarade: jag har kommit 30 tyranners hårda hjärtan att vekna.

— Också godt. Men 30 andra, som bättre förstodo att skrymta, fortforo att förtrycka sitt fattiga folk.

Fridsamheten intygade: jag har återförenat två människohjärtan, som länge varit söndrade i bitter fiendskap.

— Förträffligt. Men när du gått, blefvo de åter ovänner.

Tålmodet bedyrade: jag har lärt tvåtusen lidande sjuka välsigna sin pröfning.

— Sant. Men du hörde icke, att när smärtorna återkommo, begynte de åter önska sig döden.

Barmhertigheten sade: jag har mättat tiotusen hungerande barn.

— Signe dig Gud! Men du glömde den olyckliga hästen, hvilken hans ägare bundit vid ett träd i skogen och som omkom af svält.

Träden in! sade engeln med det barthuggande svärdet. Herren döme eder efter viljan, ej efter värdet. Alskeliga himmelska sändebud, I hugsvalen allt, som kommer inom eder synkrets, men allt det, som I icke sen, icke hören, icke ihågkommen, det lämnar i ohulpet. I ären flyktiga goda känslor, ingenting mer. Det finnes endast en, som ser allt, hör allt och vet allt, emedan hon väger allt, och det är *Rättvisan*. Hvarför ej fråga henne först?

Vän af de lidande, misshandlade, värlösa djuren, gå ej till den hårda verkligheten med dina opålitliga känslor! Hvad batar det dessa tusen, som lida, om en

blir räddad? Hvad gagnar dem den barmhertighet för i dag, som i morgon efterföljes af likgiltigheten? I dag faller du tårar, när du ser en nattfjäril sveda sin ving mot lampan. I morgon läser du med ett flyktigt beklagande barn en ångbåt med 50 passagerare gått under i oceanen.

Da kan ju ej vara allas försyn. Alltid och öfverallt tillstådes kan du ej vara, och om du kunde det, skulle din arm vara för svag och ditt ord vanmäktigt. Men skicka en snöplög framför dig, bana väg för en idé, som är mäktigare än du och går ut till alla för alla! En idé har hundrade armar och tusende ögon. Gå till hemmen, gå till skolorna, tala på folkmöten, skrif i tidningarna, värka med föredömen. Ombilda opinionerna, reformera traditionerna, förmildra sederna: det är där all råhet och grymhet ligga som rost öfver blankt stål, och där, som de måste afslipas. Ja, det är ett långt och tålmodigt arbete, det är icke en lifstids, en mans eller kvinnas värk; du skall icke få upplefva dess slutliga seger, men din belöning skall vara att se gryningen af en bättre dag ljusna. Gå, gå, låt inga motgångar, inga nederlag afskräcka dig, ty du arbetar för mänsklighetens fräddling och aftvär en skamfläck ifrån ditt folk!

Gå ut från rättvisa för allt som lofver, allt som af Gud fått känsla och medvetande, lägre eller högre begäfvade, djur eller människor! Säg till den obetänksamme: att andra kunna lida, som du? Säg till den grymme: rättvisan är ett grundmätt, ditt mått är falskt, och med detta mått skall du själf mätas! Säg till den egennyttige: du förlösar din egendom! Säg till den likgiltige: nästa gång gäller det dig! Säg till fäder, mödrar och skolor: I viljen det rätta, och i uppfostren edra barn till orättvisan! Säg till barnet: Gud ser dig, och ingen sparf faller till marken utan Guds vilja! Säg till alla: Gud förskönade Ninive för att „där funnos 120,000 små barn, därtill ock många djur.“

Sådan är utgångspunkten. Efter grundlänken följer tillämpningen på ett begränsadt område. Efter rättvisan följer kärleken, såsom evangelium kröner lagen. Vän af djurskyddet, hvarför arbetar du så oförstådd, hvarför ser du så sällan en varaktig frukt af ditt tålmodiga arbete? Därför att du tagit ditt verk styckevis; därför att du icke sett skogen för idel träd.

Djurskyddet är endast en provins af ett stort rike, endast ett område af den stora skyddstanken: rättvisa mot alla. Ensamt för sig, kan djurskyddet endast leda till lokala förbättringar. Det, som skall reformeras, är folktraditionen, sederna, lifsåskådningen. Förädla dessa, och en rättvis behandling af djuren skall följa som af sig själf.

Hvar by skall minnas, att den är fäderneslandet, hvar människa att hon är mänskligheten. Vi måste ju begränsa vårt arbete inom ett gifvet område för att uträtta något. Där ligger djurskyddsföreningarnas berättigande. De äro som gatlykter i mörkret: en lyser ej långt, men de många upplysa nejden. Djurvännerna skola blott icke stanna vid sina lokala protester, de skola ständigt behålla samhällsreformen i sikte som grundtanke och slutändamål. Den enskildes mod växer och hans svaga försök få en helt annan bärkraft, när han vet, att hans seger eller nederlag är en seger eller ett nederlag för folk och mänsklighet.

„Rättvisa mot alla“ 1894.

Den fullkomliga kärleken.

Hvem har ej hört baru fråga? De äro oslippliga, dessa små frågare, de gå oss på lifvet. Försök ej att undkomma dem med allmänna fraser! De tyda dem på sitt sätt, de lägga märke till ord, som i vår otålighet

undfallit oss för att blifva frågaren kvitt, och dessa ord blifvit frön som ligga och gro i barnahjärtat, när vi längesedan ha glömt dem.

Lauri Simola och hans hustru Lisu hade ett litet magert hemman någonstades i landet. Det var knapt med utkomsten; kronan skulle ha sitt och prästen sitt och kommunen sitt; på rosten skulle man lefva. Icke hade de råd att duka stora bord för sig själfva, än mindre för kraken. Tre barn hade de: två långbenta, ljushåriga pojkar, Lauri och Matti, och en flicka, Lena Lovisa, 6 år gammal. Hon var en späd stackare med bleka kinder och vackra, drömmande ögon, som skeno ibland så förunderligt klart, att de tyktes se folk tvärtigenom. Fadren, som var mindre begåfvad, hade flickan kärast, men den kloka och praktiska modern prisade sina axelbreda pojkar, som snart skulle sköta både spade och yxa.

Här funnos desutom fyrfota och tvåfota hela raden: en häst, Pikku; tre kor, Kirjo, Karju och Halma; sex får, tre getter, två svin, åtta höns, en vallhund, Krans, och en katt, Mirra. Alla hade en märkvärdig matlust. Hästen skulle hafva det bästa, han stod sig nog, men det var si och så med det öfriga sällskapet. När korna halfva vintern tuggat på halm, ville benen ej mera bära dem, när det led åt Valborgsmessan. Fåren lofde på torra löf, getterna gnagade bark af träden, svinen finga diskvatten, potatisskal, rofästjalkar; men alla fröso de i kalla mörka uthus. Då skulle hönsen haft bättre inne i varma stugan, om ej pojkarne tussat Krans till ett folknöje på lediga stunder med den framgång, att alla hönsstjårter voro defekta. Krans och Mirra försörjde sig själfva; harungar och talgoxar försågo dem med frukost, middag och kväll, när rättorna flytt från det tomma visthuset.

Allt detta vore nu en lika vanlig som tarflig hvardagshistoria från en finsk bondstuga, om där ej kommit en knut på träden.

Lena Lovisa hade ej kommit så långt i förstånd, att hon fatt börja katekesen, men hon hade hört talas

om Gud och att honom skall man älska öfver allt annat. En gång vid kyndelsmessan hade hon stått med sin far under stjärnhimmelen och känt något inom sig, som kom henne att fråga: på hvilken stjärna bor Gud? Detta visste ej fadren, men han hade ganska förståndigt svarat, att Gud är öfverallt. Och detta svar, som fadren snart glömde hade grott hos flickan, så att hon kom ihåg det ännu långt in på sommaren.

Hände sig då, att Lena Lovisa en söndagsmorgon fick åka med far till kyrkan. Här hörde hon mycket talas om Gud, och då grodde, som ett grönt hjärtblad, det ord, som hon hört vid kyndelsmessan. När de åkte tillbaka från kyrkan vid middagstiden, begynte hon fråga, som barn brukar, när de gifva sig ingen ro, förrän de fått ett tillfredsställande svar.

— Far, hvad betyder det, att Gud är öfverallt?

— Det står i katekesen: allestädes närvarande.

Det får du börja läsa i höst.

— Är Gud här i kärnan?

— Ja, han är alltid med oss.

— Då skall du inte köra så hårdt, för att kärnan skakar. — Är Gud där i stenen?

— Han är öfverallt, har jag sagt dig.

— Är Gud i videbusken?

— Hvarför skall du fråga så enfaldigt? Han är öfverallt.

— Ja, men är Gud i Pikku?

— Det står i skriften, att Gud är allt i alla.

— Men då är Gud också i brömsarna, som bita Pikku på halsen, fortför den envisa frägerskan.

— Håll din mun! sade fadren otåligt.

Lena Lovisa teg en stund, men så kom det för henne, att hon vid kyrkan sett en död begravas i kyrkogården.

— Far, sade hon, var Gud i likkistan?

Lauri Simola aktade det under sin värdighet att besvara så dumma frågor, höll stilla och steg ur kärnan.

Solen brände het, brömsarna stucko halsen på halsen, och här behöfdes en videkvist för att jaga bort flygfåna.

— Bryt inte, far, bryt inte! ropade Lena Lovisa från kärnan. Gud är i videkvisten!

Fadren låtsade icke höra, bröt videkvisten och slog med den efter brömsarna. Ett par af dem nedfölla döda. — Slå ej, far! Slå ej, slå ej; Gud är i brömsarna! ropade åter flickan i kärnan.

Lauri Simola steg i kärnan utan minsta samvetsbekymmer och gaf hästen ett lätt rapp med tömskaften. Då började Lena Lovisa gråta. — Far, far, Gud är i Pikku; hvarför skall du slå Gud?

Ja, hvad skulle Lauri Simola svara på så betänkliga förebräelser? Han var en ollörd man, och detta barn var ännu mycket okunnigare än han. Men om han varit den lärdaste filosof, skulle han ej ha kunnat bestrida, att detta okunniga barn fullt logiskt tillämpat hans egen utsaga. Var Gud öfverallt och allt i alla, så, hade han, Lauri Simola, brutit, slagit och dödat skaparen i hans skapade värk. De gudomliga sanningarna gå högt öfver våra hufvuden. Vi tillämpa dem efter vårt förstånd och våra samveten, som grumlats af så många fördomar och inrotade föreställningar, men vi komma aldrig längre, än till deras yttersta utkanter. Vi måste vara barn för att kunna fatta dessa sanningar hela, — barn, som ej döma efter reflexioner och förutsättningar, utan omedelbart efter det objektiva intrycket; därför måste vi också vara barn för att se Guds rike. Den vuxna människan söker beständigt undflykter för att bemantla sin kärlekslöshet. Gud har lagt jorden under vårt herravälde; Gud har skapat oss med många behof, som vi ej kunna fylla, utan att förgripa oss på den öfriga skapelsen; ja rundtomkring oss lofver hela naturen i ständig kärlekslös inbördes kamp för tillvaran, allas

krig emot alla; hvarför skulle då vi förgås i kärlekens själförsakelse?

Så säga *vi*, och när vi fångas, plundra, röfva, slakta och döda, äro våra samveten lugna. Blott icke pina, icke misshandla, icke grymt döda, säger oss djurvännerna. Ack, äfven han är fången i förgänglighetens trældom; han ingår en kompromiss med den eviga kärleken, han säger till denna: jag vill vara barmhärtig i det eller det, men det öfriga måste jag lämna ovidrördt, jag förmår icke mer. Nej, han förmår icke mer; men hvad säger Kristus? „Hvad I hafven gjort den minste af mina bröder, det hafven I gjort mig.“ Vet du, läsare, den fullkomliga kärlekens lag? Ar Gud alt i alla så skall ock hela skapelsen vara oss helig: — märk: hela skapelsen, intet undantaget, altså icke blott människan, utan långt under henne djuret, växten, ända till den döda materien, som endast är skendöd, emedan vi ej kunna fatta hennes lif i Gud. Alt skall förädlas, intet förtöras! Detta och ingenting mindre. Alt därunder är brist. Och emedan alt därunder är brist, emedan vi ej kunna och ej vilja uppfylla den fullkomliga kärlekens lag, förödmjukar oss skriften med det vittnesbörd, att *ingen*, icke ens den bästa, den rättvisaste, den barmhärtigaste bland människor, är rättfärdig inför Gud, på det att all vår lön skall vara af *nåd*, och ej af förtjänst.

Lauri Simola var icke besvärad af mycket tänkande, men såsom hans ord hade grott i barnet, så grodde nu i honom barnets enfaldiga frågor och förebråelser. På söndagseftermiddagen sade han till sin hustru: det är skada, att Lena Lovisa är flicka; hon kunde annars blifva en bra präst.

— Den stackaren? sade modren. Hon pratar som hon har förstånd till.

— Hon ville inte, att jag skulle slå Pikku, för att Gud är i alla sina skapade verk.

— Kantänka! Om någon har goda dagar, så är det Pikku. Bryr du dig om att de andra svälta, bara Pikku får sitt?

— Men hvarför låta vi dem svälta? menade Lauri betänksamt med handen vid örat, där alla goda råd gemmenligen äro till finnande.

— Hvarför? Skaffa foder och mjöl, nog skall jag sörja för födan!

— Och om vintern frysa de, — fortfor mannen undvikande. — Om Gud är i Pikku, så är han också i korna.

— Ja, och i fåren och getterna och hönsen och grisarna och Krans och Mirra, — gäckade Lisu. Hvad är detta för tokprat? Kräken äro skapade till vår nytta. De få nöja sig som vi ha råd till.

— Pojkarne reta Krans emot hönsen. Ser du ej huru tuppen blöder i kammen?

— Ja, jag ser, att du har också ett hål i tappkammen. Hvem har satt i dig det där?

— Lena Lovisa, svarade Lauri, förläget skrottande. Flickan lekte med spånor vid spisen. — Nä, Lena, sade modern, när barnet lutade sitt hufvud mot hennes knä, hvad är det du berättat för far? Söker du Gud i spånorna?

Gud är i alla, svarade Lena Lovisa, upprepande fadrens ord. Och två underbart glänsande ögon tyktes se tvärt igenom det i lifvets mödor hårdnade hjärtat, som dock var ett modershjärta. Detta kunde ej motstå barnets blick. Äfven i moderns själ blefvo de enkla orden ett groende frö.

Den kloka, den praktiska Lisu Simola, hon som härtills så överlägset lyssnat till enfaldiga barns joller, kände nu likasom en varm lufsström flöda in i henne från dotterns ögon. Detta barn visste mer än hon om Guds rike.

Ett år senare såg där annorlunda ut i Lauri Simolas stuga och ladugård. Dess invånare hade blifvit djurvänner och människovänner, emedan de blifvit någonting mycket mer, nämligen godsvänner. Barnets ord och 13:de kapitlet af första Korintherbrevet hade blifvit dem öfvermåktiga.

Det finns ingen sann kärlek, som icke börjar och slutar i Guds kärlek. Utan den är barmhärtigheten endast en tras af nåd och välgärningen endast en droppe balsam i ett haf af ellände. Alt vårt värk är stycke-värk, men får sin betydelse af det hela, i hvilket vi ingå som grand i världsaltet. Frimodig förtröstan, du som tror på en Gud, hvilken är alt i alla! Också du skall en gång blifva delaktig af den fullkomliga kärleken.

„Rättvisa mot alla“ 1894.

Ett bref från Z. Topelius.

I den styrelse- och revisionsberättelse, som Svenska Allmänna Djurskyddsföreningen afgifvit vid sin nittonde årssammankomst d. 31 maj 1894, ingår följande utdrag ur bref från Z. Topelius:

„Finlands nya djurskyddstidning „Rättvisa mot alla“ utkommer på svenska språket och annonseras i dessa dagar till prenumeration.“

„Mätte freden fortfara för att Europas rättskänsla ändtligen må vakna i stora och små frågor! Stormakterna behandla sina politiska kombinationer, hvilka i dag stå och i morgon fördunsta, som stora frågor, men däremot rättvisa mot alla, på hvilken hela samhället är bygd, som en liten bagatellfråga. De glömma, att sådana obetydligheter, som skydd för småfåglarne, invärka på

hela det växande släktets rättskänsla och därmed äro redan för närmaste framtid af oberäknelig vikt.“

„Här i Finland börja också vi äntligen få kvinnorna“ med i djurskyddsfrågan. Jag anser dem just på detta håll vara ovärderliga bundsörvänder, mottagliga som de äro för alla intryck och beredda till alla offeringar, men för plan och system behöfva de männen.“

„Det vore en lätt sak att kämpa mot afgjorda öppna motståndare, men det förefaller så ofta fruktlöst att kämpa mot ligkiltigheten, vanorna och en oefferrättlig tradition. Det är att arbeta i bly — „gegen die Dummheit kämpfen die Götter selbst vergebens“.

„Vi strida icke för barmhärtigheten, den är känslornas flyktiga sak — vi strida för rättvisa, den är en stormakt och den skall segra, om också vi, som nu ha mod att hoppas dess seger, endast se nederlag omkring oss.“

„Rättvisa mot alla“ 1894.

Hvarför vi ingått i djurskyddsföreningen.

af Z. Topelius.

(Ur ett föredrag i Helsingfors d. 22 jan. 1891.)

Det är vinter derute, storm och snö, frusna böljor, mörker, tystnad, väntan. Människohafvet tillfryser aldrig. En af dess ständigt upprörda vågor har inträngt i denna lilla vik och söker en strand. Hvarför äro vi här? En tanke lifvar oss, en idé förenar oss. Vi vilja beskydda djuren mot människors orättvisa. Detta är ock en tidsvåg: vi vilja föra den långt ut i hafvet. I vår tid

värkar associationen med massor på massor. Isolering finnes ej mer, allt står i förblindelse med allt, släktet blir solidariskt. Idéerna födas, som förr, i den tysta tanken, i hjärtats enrum, men de gå icke mer från granne till granne, de organisera nu härar och draga ut att eröfra världen. De äro nu hafsvågor, ej mera insjöar. Vägen går fram, stiger och sjunker; skummet förgås; kvar står det, som är rotadt i eviga lagar.

Också vi gå ut att eröfra världen. Men hvarför äro vi *här*? Hvarför icke hällre i någon af dessa otaliga andra föreningar, som uppstå hvar dag rundtomkring oss och, likasom vi, arbåga sig fram? Alla dessa andra ha uppställt såsom sitt ändamål människors väl och ropa till oss, de fattiga djurens vänner: urvåg, urvåg! Plats för människan! Väuten, tilldess att vi alla välgörande, nyttiga, bildande föreningar uppfyllt vårt ändamål! Då, först då, kan det blifva tid att tänka äfven på djuren.

Vi tacka för påminnelsen. Denna tid skall tydligen aldrig randas för oss. Tillåten äfven oss att bana oss väg så långt vi förmå! Vi uppställa icke vårt mål lägre, än edert. Vi nöja oss, ej håller vi, med små smulor. Vi lämna ej tiggas af eder barmhärtighetens nådebröd. Vi äro nog förmättna att vilja omfatta hela skapelsen, eder själfva, gode herrar och vilmenta fruor, inberäknade.

Knapt har detta stolta svar i första förtrytelsen undfallit oss, innan vi känna en viss häpnad vid tanken på våra skyddslingars rang och värdighet i bredd med de andra föreningarnas. Nej, tänka vi, det är icke räddligt att ställa människan som anklagad inför vår domstol. Vi måste utfinna något sätt att göra henne till medintressent i vårt bolag.

Vi vända oss då till *nyttan* (läs: egenyttan). Vi säga till de hårdhjärtade: min vän, besinna din egen skada, om du misshandlar din häst, din boskap, din hund eller dödar de små fåglarna, som befria dig från så många skadedjur! Besinna huru mycken fördel du själf har af att behandla dem väl!

Tala till vinden! Hör han oss? Tror han oss? När hör lidelsen ens sin egen fördel? Huru bevekande sade man ej till sydstaternas plantageägare: misshandla ej dina slafvar, det är din egen vinst att behandla dem väl! Trodde han detta? Nej, han fortfor att gissla sin olyckliga slaf, tilldess att piskan drefs ur hans för-lamade hand.

Näväl, när vi här tala till döfva öron, låt oss tala till *känslorna*. Låt oss säga till de vekhjärtade: tänk dig de arma djurens lidande! Föreställ dig, att du själf eller någon af dina kära finga lida så grymma smärtor! . . . Ja, de goda människorna höra oss gärna och röras ända till tårar. De känna värligen ett oskrymtadt medlidande för de stackars djuren, när de se dem plågas eller höra deras plågor beskrivas; men hvad de ej se eller ej höra omtalas, det är för dem icke till. De äro i dag med om allt, och i morgon ha de glömt, att någon lider på jorden, de själfva ha godt. Det är gungande väg: slå ärr i vattnet!

Trötta på dessa opålitliga bundsförvandter, vända vi oss åt ett håll, som måste vara det rätta: till *humaniteten*. Vi säga till föräldrar och skolor: hvarför uppfostren i vilddjuret i människan? Veton i icke, att grymhet förhårdar, att råhet förvildar, att djurplågar också blifva människoplågar? . . . Ja, svarar människovännen, det är ju möjligt, jag vill tänka därpå. Och när han besinnat sig, kommer han till det resultat, att människan dock är det högre, och för det högre måste det lägre blöda. Är det tillåtet att döda djuret till människans föda, måste det också vara tillåtet att pina djuret för att bota människans plågor. Naturligtvis tillägger han, endast för *detta* ändamål.

Här ha vi altså vivisektionens berättigande. Det betyder föga, om resultatet betvivlas: slutsatsen är formellt riktig. Tillämpningen följer sedan på många håll. Läraren säger till sin elev: zoologin inhämtas bäst genom egen åskådning. Ja, gossen vill lära zoologi, alltså plundrar han fågelboot, skjuter lärkan och genomstinger

den sprattlande kalfjäriln med en nål. För det högre måste det lägre blöda.

Det är något ohållbart i denna bevisning. Humaniteten är mycket, men icke allt. Vore människan allt, hvad vore då Gud, hvad vore hans skapelse utan människan? Djurskyddet kan lika litet stöda sig på humaniteten, som det kan stöda sig på nyttan eller känslorna. Det kan anlita dessa tre, såsom man ju stundom är tvungen att köra på svag is; men man aktar sig väl att mura en fästning på isen. Det, som djurskyddet behöfver, det är ett fäste, en rättsgrund på samma gång i och utom människan, en skapelsens grundtanke, där det ej mer är fråga om högre eller lägre, bödel eller offer, lif jämfördt med lif och lidande jämfördt med lidande, utan helt enkelt om rätt för alla.

Rätt för alla, detta är utgångspunkten. Lagg märke till hvad denna fördran innebär, när den utsträcker till allt lefvande! Rätt mot en får ej vara orätt emot en annan; orätt mot människor får ej vara rätt mot djur. Börja med denna grundtanke; börja icke med människan, ty hon är endast en del af skapelsen. Börja med Gud ofvan henne och den lägre skapelsen under henne; nog följer sedan tillämpningen afven på människovärlden.

Men då kommer ett inkast, svårare att besegra, än människans företräde som skapelsens krona. Hvar fins i hela den kända, synliga världen allas rätt? Öfverallt uppslukar den starke den svage: öfverallt är den enas död den andras bröd. Och i detta allas krig emot alla skulle människan, som ju återspeglar sin omgivning, ensam uppställa som tillvarons regel till denna, af naturen och lifvet förnekade allas rätt!

Äck, mången klar tankegång och mångt blödande hjärta ha stått svarslösa inför denna skapelsens största gåta. Hvad ville vi icke gifva för att ej nödgas se det döende slaktdjurets förebrående blick! O, att vi då kunde fly långt, långt bort till någon aflägsen stjärna, där vi kunde lefva, som plantan, af en närande luft och ej ens

behöfde rövva från südesaxet dess korn eller mjäla af ängen dess leende grönska!

Det svar, som vi läsa i romarebrevets 8:de kapitel, slår oss med häpnad. För vår skuld, för vår själfviskhet, är allt lefvande på jorden underkastadt lidandet, sorgen, striden, döden, förgängelsen; för vår skuld går en gråt, en klagan genom hela naturen. Men såsom all denna ofrid är kommen för vår skuld, så skall den ock borttagas genom vår frigörelse från stoffets trældom. På oss väntar hela den kända skapelsen; vi hafva bundit henne, vi skola förlösa henne. Hvilket ansvar och hvilket hopp!

Två stora maningar framgå ur dessa siarcord: vår solidaritet med den lägre skapelsen och vår plikt att påskynda frigörelsens dag. Förnekandet af allas rätt är endast en momentan lucka i den nuvarande världsordningen, och hvarje återställande af denna rätt är ett steg mot frigörelsen.

Men det rätta är en dömande makt, och då ingen af oss är skuldlös, kan häller ingen döma. Vi nödgas från rättvisan fly till kärleken, skapelsens första grundtanke, ur hvilken dock ytterst allt har utgått. Kärleken är mer än rättvisan, kärleken är allt, kärleken är Gud i hans skapade värk. Utan den förmå alla våra stora ord och goda ändamål intet. Öfver allt annat låtom oss älska Skaparen och bevittna vår kärlek med att älska hans skapelse. Kärlekens väsen är sådant, att den måste såsom en tyngdlag utströmma från det största till det minsta och åter från det minsta till det största. Ja, vi älska djurvärlden, men icke för dess nytta, icke för dess skönhet, icke för att denna vår kärlek förbättrar oss själfva, icke ens för den lyckliga känslan af barmhärtighetens egen lön i samvetets frid, utan för att vi älska Gud. Och omvänt, huru skulle vi dagligen bevittna hans kärleksfulla omsorg för det ringaste och mest förgängliga lif på jorden, utan att älska lifvets källa?

Se där, hvarför vi ingått i en djurskyddsförening. Vårt första intryck har varit en protest i vårt innersta mot dessa upprörande orättvisor, hvilka dagligen begås inför våra ögon mot skuldlösa lefvande varelser, utan att en bättre folksed och den starkares rättskänsla ännu fått makt öfver grymbet, råhet och tanklöshet. Men vår protest och våra förnuftsgrunder skulle vara vanmäktiga, om vi ej inlade i dem det bästa af oss själfva, vår kärlek till Gud och allt lefvande, människor och djur. Vi börja med rätt, och den finnes oss förutan, men vi fortgå och sluta med den personliga insats, som får sin öfvertygande kraft af ett lif i kärlek.

Sådana äro vi, djurvänner, svaga i oss själfva, lätt hänförda lätt missledda, kanske ofta vilsefarande om medlen, ehuru vi känna målet, men stadigt blickande framåt på alltings frigörelse. Vi komma och gå, stundom burna af tidens strömdrag, stundom hänade, oftare obemärkta, aldrig spårlosa. Efter oss blir dock något kvar: en tanke, som gror, en känsla, som vaknar, ett föredöme, som får en efterföljd, ingen vet hvar. Det är så med pioniererna för en framtid: den kommer nog; de själfva må glömmas. Nutidens arbete må ju fördelas på olika händer. Andra må värka för sina gägnande ändamål; vi arbeta för frid på jorden. Är icke detta också ett mål, för hvilket det lönar sig att lefva? Hvem är med och hvem är emot?

„Rättvisa mot alla“ 1894.

Majföreningarna.

Rättvisa mot alla skall icke vara en flyktig känsla af medlidande, som tycker det vara synd, när man ser någon lida orätt, men glömmet det åter, när man ej ser det mer. Rättvisa mot alla skall vara en grundtanke,

som genomgår hela vårt lif och för oss bestämmer både känslor och handlingar. Antingen vi se eller icke se det orätta för våra ögon, skall det kännas för oss som vi själfva lidit en orättvisa. För Gud och för vårt samvete fins ingen skillnad mellan att döda en människa eller pina ett värnlöst djur; det är allt samma uppror mot Gud och samma förnedring af mänskligheten.

Men för att rättvisans heliga bud skall kunna genomgå och bestämma hela vårt lif, är det af en så afgörande vikt, att budet inplanteras redan i barndomen, där lifvets rötter gro. Hos alla barn, äfven de bästa, fins mycken medfödd själfviskhet; det är den, som skall förvandlas till kärlek och själförsakelse. Men hvad gagna alla förmaningar, alla sedebud, hvad gagnar det, om vi *veta*, ja om vi *vilja* det rätta, men icke *göra* det? Såsom vi lärt oss att tro utan gärningar är död, så är det också med rättskänslan. Alla goda förmaningar äro förspilda på barnen, om de ej öfvas att tillämpa det rätta i handling.

Detta kan nu ske på många sätt i hemmet och skolan, i synnerhet genom goda föredömen. Men något, som särskildt anslår ett barn, det är att, själf så svagt, kunna beskydda andra, som äro ännu svagare. Och därför har man gifvit barnen de små fåglarna till skyddslingar, icke blott därför att dessa äro så värnlösa och ofta så grymt förföljda, utan också därför, att de små fåglarna äro bland alla lefvande varelser i naturen de, som stå barnen närmast. Det är ju godt, om en hund, en katt, en häst är barnets förtrogna vän och lär det att älska djuren. Men en hund, en katt och en häst kunna försvara sig, när de misshandlas. Det kunna icke de små fåglarna, och det är detta, som anslår barnahjertat. Det är en stolthet och en glädje att försvara de ära värnlösaste, att beskydda dem, som i hela den vida världen ej ha någon annan beskyddare, än Gud i himmelen och barnen på jorden.

Därför stiftades i Helsingfors den 1 Maj 1870 en *Majförening* till de små fåglarnas skydd, och dylika före-

ningar utbredde sig snart öfver hela landet så att år 1878, funnos mer än hundra sådana och man räknade att omkring 30,000 barn voro inskrifna i dem. Men sedan afstannade denna stora rörelse inom barnvärlden, därför att den saknade samband och ingen mer stod i spetsen för den. Barnen vexlade om, och de äldre, som skulle leda dem, tröttnade. Många lärare i skolorna voro motståndare eller likgiltiga, därför att de ansågo gossarne böra få samla ägg och uppstoppa fåglar. Och nu kvarlevor endast här och där i landsbygderna en majförening, som ännu anser det löna mödan att skydda de små fåglarna i Guds kärlek och rättvisans tjänst.

Vi aftrycka här nedan Majföreningens *löften*. Det är ju möjligt, att deras *stadgar* ej funnit den riktiga formen, men stadgar kunna omskrifvas efter vunnen erfarenhet. Löfterna innehålla grundtanken, och den, tro vi, kommer att lefva, om än Majföreningarna dö. De små fåglarnas skydd är endast utgångspunkten för en ny uppfostringslära, grundad på Guds kärlek och rättvisa mot alla.

„Den lilla Djurvännens“, 1894.

Et tref från Z. Topelius.

Landsmän vid Mänttä bruk!

Jag har hört, att rättsinnade människor bland eder förenat sig om att beskydda värlösa, misshandlade djur. Och för att ingen skall anse detta för en ny fåfångelighet af städernas herrakap, vill jag berättat för eder hvad meningen är med det, som man kallar *djurskydds-föreningar*.

Det är så, att om vi vilja vandra i Guds kärlek och Jesu Kristi efterföljelse, skola vi vara rättvisa och barmhärtiga mot alla lefvande varelser, människor och

djur. Gud älskar alla sina skapade värk; icke en sparf faller till marken utan hans vilja. Se hvilken ära Gud har bevisat äfven de osjälige djuren, när världens Frälsare kallas *Guds lamm* och Den Helige Ande har nedstigit i skepnaden af en *dufva*! Människan är en högre skapelse, efter hon bär i sig Guds afbild, men just därför skall hon också likna Gud i rättvisa och barmhärtighet. Hon är satt till djurens herre och husbonde, alla äro de henne underdåniga och måste tjäna och lyda henne. Men hvad säger Gud om husbonden slår sina tjänare oförskyldt? Gud säger (Jak. 5: 4), att de misshandlades rop skall uppstiga till Herrens öron. Hvarje oskyldt lidande, som vi tillfoga djuren, utan nytta, utan nödvändighet, ofta blott för vårt eget nöje, är ett oppror mot Gud och skall uppstiga till himmels trön för att vittna mot oss.

Vi förstå ju, att vi skola vara rättvisa och goda mot människor. Vi ha lagar, som förbjuda oss att göra människor orätt. Men det fins ingen sådan lag, som beskyddar djuren. Det är förbjudet att skada en annans husdjur; vi kunna också få plikta för andra grymheter, om någon anklagar oss; men hvar är den lag som kan hindra oss att i ondska och oförstånd piska våra hästar, svältföda våra kor, pina våra djur vid slakt eller låta fiskar och fåglar långsamt dö en grym död, i stället för att hastigt befria dem från deras lidande? Därför tycka många, att de kunna pina djuren huru de behaga, det angår ingen. De misstaga sig: det angår Gud mycket nära, och det angår äfven människor. Ty den, som af ondska pinar ett djur, han har ett sådant sinne, att han lika lätt kan mörda eller misshandla en människa. Barn bruka af oförstånd pina djuren. Men hvad blir det af barnen, om de få uppväxa med ett sådant sinne? När man frågar mördare och andra grofva förbrytare om deras barndom, får man höra huru de börjat med att rycka benen af en fluga, eller trampa på en lofvande groda, eller kasta stenar på småfåglar, eller lägga brinnande faöske i öronen på en häst.

När nu människorna ha lagar, som skydda dem, och många välgörande föreningar, som hjälpa de fattiga, så ha några rättsinniga män och kvinnor tyckt, att man ej heller borde glömma de värnlösa djuren, som så ofta misshandlas, utan att någon lag beskyddar dem. Och då ha dessa män och kvinnor förenat sig för att söka förhindra orättvisorna och själfva föregå andra med föredömen af godhet och rättvisa. Men icke kunna de uträtta mycket hvar för sig, de måste försöka få folket med sig. De veta, att det fins många rättänkande människor, som vilja vandra i Guds kärlek och göra rätt emot alla, men som ej förut ha kommit att tänka på djuren. Till dem vända sig djurskyddsföreningarna och säga till hvarje husbonde och hvarje gårdsvärdinna och hvarje rättsinnad kristen: kom ihåg, att äfven djuren äro Guds skapade värk och skola vittna om oss på den yttersta dagen! Kom ihåg dina barn, att såsom de se dig göra, så göra de efter! Kom ihåg vårt land, att det i alla stycken må vara ett kristeligt land och icke behöfva blygas för andra länder genom orättvisor och öfverväld mot de svaga och värnlösa!

Veten I hvad de säga om oss i andra länder? När en främling kommer till oss, så dömer han efter hvad han närmast för ögonen ser. Då säger han: här bor i Finland ett duktigt folk. De äro laglydiga, ärliga, gästfria; de kunna arbeta, de kunna läsa, de ha godt hjärta och godt förstånd; men, tillägger han, det är skada, att de äro så råa i sina seder. När man kommer till Finland, säger han, får man ofta se en full karl piska sin häst, utan minsta anledning. Och hur ser det ut i många ladugårdar och stall? . . . Ja, så säger han, och han kunde väl säga mera om oss, men han har ju sett så litet. Jag har rest utrikes i många länder, och ytterst sällan har jag sett någon körare slå sin häst; han bara klatschar med piskan i luften, när han vill skynda på. Jag har utomlands sett stall och ladugårdar också i fattiga torp och bondgårdar. Där är städtadt och snyggt, som i folkets egen stuga, där är ljusst från ordentliga

fönster. Råkar där rinna en bäck i grauskapet, går där alltid en rädda med friskt rinnande vatten genom ladugården. Och när de så vårda sin boskap, kan man förstå, att de sätta värde på vänskap mot djuren.

Ja, jag säger ju icke, att alla folk utomlands äro lika rättsinnade. De längre söderut boende folken i vår världsdel kunna nog vara grymma mot djuren, ja grymmare, än vi själfva. De fanga flyttfåglarna i nät om hösten och våren, de döda svalor och lärkor till hundratusental och sälja dem sedan plockade som läckerhet åt de rika. Själftva påfven i Rom brukar roa sig med att fanga svalor i nät. Men detta har väckt en sådan afsky hos andra, mera rättsinnade folk, att nu i sommar, i augusti månad, är där utlyst en sammankomst i Schweiz, där utskickade från många länder skola rådgöra om lagar för att beskydda flyttfåglarna.

Hvarför skall främlingen räkna oss bland de råa och grymma folken? Hvarför skall han ej hellre räkna oss bland de goda och upplysta? Det lönar sig ju att vara god emot djuren. Sköt din häst, din boskap, dina jakmarker och dina fiskevatten som du sköter din åker, och de skola gifva dig bröd, när åkern ger missväxt! Se hvilka rika förrådskamrar Gud har gifvit Finland i dess skogar och sjöar! Men hvad göra människorna? De sköfva skogarna, de utplundra sjöarna under fiskens lektid, och sedan, när missväxterna komma, knota de, att Gud tager från dem deras dagliga bröd!

Jag säger icke detta för att jag skulle tro oder här vid Mänttä vara okunnigare eller mera hårdhärtade, än andra våra landsmän. Jag vet ju, att bland oder finnas kunniga, kloka och goda människor, som äro ett föredöme för andra. Men just därför skola dessa mera förståndiga och mera samvetsgranna förena sig för att lära folket någonting bättre. Det är som med nykterhetsföreningarna. När de först började, tänkte mången: hvad tjänar det till? Den, som super, han super ändå, och den, som är nykter, behöfver ingen förening. Men se nu, efter några år, hvad nykterhetsföreningarna redan

ha uträttat, och med Guds hjälp skola de med tiden aftvätta en stor skamfläck från Finlands folk. På samma sätt skola djurskyddsöreningarna aftvätta en annan skamfläck från folkets samvete. De skola i Guds kraft och i Guds kärlek implanta hos allt folk, börjande med barnen, rättvisa mot allt lefvande. Huru kan någon på samma gång vara rättvis mot människor och orättvis emot djuren? All rimlig välfärd, all kristen tro och all samvetes frid äro ju bygda på att göra rätt emot alla.

Nu står sommaren i sin fågning omkring oss, och hela skapelsen prisar Gud. Vi skola ock prisa Gud med att tjäna hans rike i rättfärdighet. Jorden är hans med allt hvad däruppå är. Finland skall vara ett kristet land, och dess folk skall bö i de rättfärdigas hyddor. Herrens mäktiga hand skall beskydda det mot allt ondt och låta det tillväxa i nåd och visdom från släkte till släkte.

„Rättvisa mot alla“ 1894.

Grät icke, beklaga icke, gör något!

Rättvisa för alla är ett stort ord; det omfattar allt, naturen och människan, lefvande och döda. Att uppfylla detta ord i hela dess sublimes innehåll, det är ingenting mindre, än det fullkomliga, som vi svaga dödliga ej kunna uppnå, endast eftersträfvat; det ideal för människolifvet, om hvilket vår frälsare har sagt: „varen helige, såsom eder Fader i himmelen är helig.“ Men redan att säga det, innebär en förutsättning, att vi kunna följa hans mening i denna sinnelagets ädelhet, som icke likgiltigt kan se någon eller något i världen oförskyldt lida.

Det är så med oss, att hvad vi ej förmå helt, det förmå vi delvis. Hvarje enskild handling af rättvisa är en protest mot orättvisan och innebär därmed i sig

rättvisa för alla. Vi kunna ej försvara en värnlös lefvande varelse, utan att på samma gång förneka våldet, grymheten och orättvisan deras rätt att förtrampa. Långt mindre kunna vi själfva, vid ett annat tillfälle, göra oss skyldiga till samma orättvisa, utan att förneka oss själfva och förvärka vår människorätt. Ty hvarje vår handling af rättvisa, hur obemärkt och anspråkslös den än må vara, höjer vårt människovärde.

Men det skall vara handling, icke blott flyktiga känslor. Hvertill gagnar det, om jag förstär, om jag vill det rätta och icke gör det? Du, som gråter vid andras lidande, men icke rör hand eller fot för att afhjälpa det, gå, dela din dom med leviten, som fann den sårade vid vägen, besäg honom och gick hjälplös förbi!

Sederegeln, teorin betyder så föga, tillämpningen är allt. Säg i dag åt ett barn: du skall vara god mot djuren, och det svarar ja, ja, men i morgon begär det ägget från ett plundraadt fågelbo, och när du ogillar plundringen, svarar den lille skryntaren: jag har icke gjort det!

Äro vi vuxna, som vilja rätta vårt lif efter grundsatser, mera konsekventa än barnen? En man piskar sin trötta häst blodig; en handtlångare släpar efter sig en hund med snara om halsen; en fiskmånglerska sticker besmanets krok genom den lefvande göddans käkar, en torghandlare har inpackat lefvande löns i en korg, där de ej kunna röra sig; en fågeljägare utbjuder sångfåglar i en trång bur, där de ej kunna lyfta en vinge. Hundrade åskådare och bland dem många rättslukande, bevittna dagligen grymheterna, men huru många göra något för att bestraffa eller förekomma dem? En ogillar dem tyst, en annan högt, de öfriga tuga likgiltiga. Här är bödeln, här offret, hvar är rättvisan? . . .

Polisen? Ja, polisen är skyldig att ingripa, polisen är lagens springpojke, men lagen fordrar åklagare, vittnen, domare. Hvem vill åklaga, hvem vittna? Ingen rör sig. Bödeln blir ostraffad; i morgon förnyas samma skådespel.

Och likväl finnes något, som är mäktigare än lagen, nämligen den allmänna rättskänslan. Om dessa hundrade likgiltiga åskådare eller hälften af dem — låte bödeln förstå, att de taga parti för offret, skulle han tvingas att godtgöra sin grymhet eller åtminstone icke förnya den. Men han har pröfvat sitt folk, han vet hvad det tål.

Ha vi också förstått, att vår likgiltighet som är intet annat än själfviskhet, gör mera ondt, än våra felsteg och våra brott? Frälsaren säger icke vid domen till de förtappade: du har mördat, du har stulit, du har vittnat falskt; han säger: du har *försummat* en gärning. Och huru mycket ha icke vi försummat! Mångens själfviska lif är alltigenom en kedja af försummelse mot kärlekens första bud.

Bort med dessa ofruktbara tårar, som förtorka med morgonens dagg och endast bevitna ett inbilladt medlidande. Bort med denna onyttiga klagan öfver andras grymheter, hvilken endast är farisäens bön i templet: jag tackar dig, min Gud, för att jag icke är så obarmhertig, som den eller den! Gör något! Bevisa med handling att du icke blott åskådar orättvisan, utan vill det rätta! Haf mod att vara god, och lämna åt de fega, de lata, de själfviska att med koralagda armar beskifva sig öfver världens ondska!

„Rättvisa mot alla“ 1895.

Änglarnas julklapp.

Långt öfver stjärnehimmelen stå de stora, snöhvita Änglaturstarne kring Guds tron och afbida hans budskap, som de skola utföra i världen. Bakom dem stå i långa rader barnens ljusblå Änglar, om hvilka Jesus har sagt, att de se alltid Guds ansikte, som är i himmelen.

Det mörknar kring norra delen af jorden, det mörknar kring Betlehem. Stormarna rasa, regnet faller i strömmar öfver sydländerna, men långt i norr faller den hvita snön öfver döda blommor och vissnade löf. Julen tillstandar: skulle icke änglarna minnas julen! Huru kunna de någonsin glömma, att världens Frälsare föddes med evigt ljus i jordens mörkaste natt? Huru måste de ej alltid minnas sitt glada budskap då till Betlehems herdar och sin härliga lofsång, som alt från den natten går genom världen och upprepas hvarje jul i alla kyrkor, alla hem, där Guds lof bor, och alla barnahjärtan, som älska sin frälsare?

Nu stå barnens ljusblå Änglar församlade för att sig emellan öfverlägga huru de denna jul skola vaka, varna, trösta och glädja barnen, för att där i alla hem må vara en rätt julglädje i Guds kärlek och för att Jesus må kunna vara bjuden hos dem till julgäst. Där han ej är närvarande, där är ingen rätt glad jul, där sjunga ej Änglarna, där är ingen hjärtefröjd vid de rågade bord, där slockna ljusen i granen, och mörkret ser in genom snöiga rutor i mörka människosjälur.

Änglarna rådplåga sig emellan först huru de skola vaka i den heliga natten, när intet lefvande väsen på jorden får göra en annan illa, och sedan med hvilka gåfvor de denna jul skola glädja sina kära barn. Några säga: vi vilja gå till de fattiga, sjuka, hemlösa, öfvergifna, olyckliga och bedröfvade. Andra säga: vi vilja gå till fångelserna, till ödemarkernas drifvor, till skeppen på det mörka, stormiga hafvet, till öknarnas brännande sand och till grufvorna under jorden. Åter andra säga: vi vilja gå till de glada och lyckliga hemmen, där Guds lof bor; hvarför skulle vi glömma dem? Är icke den goda glädjen också en himmelsk gåfva i jordens sorger?

Vid det att de så berättat för hvarandra sina planer för julen, stå två skinande Änglaturstar som solstrimmor midt ibland dem och säga till barnänglarna: oss är anbefaldt att vaka öfver rättvisa och barnher-

tighet på jorden. Hvad hafven I lärt barnen om dessa Guds bud?

De ljusblå änglarna svara: vi hafva ofta hviskat i barnens samveten en maning att vara goda och rättvisa mot allt lefvande på jorden, människor, djur och markens växter. Och de flesta barn vilja gärna lyda vår maning, men deras lynne är så lätt, deras vilja svag, och de glömma det åter nästa minut.

Välän, säga änglafurstarna, gifven dem i år en julklapp, som ständigt skall påminna dem om eder röst i deras samveten! Säsom alla barn hafva sin skyddsängel, så skola alla barn äfven hafva sin skyddsängel. Gifven dem hvar och en för sig att älska och värda en lefvande varelse, som är svagare än de själfva! Sägen till dem: det är fegt och grymt att göra en värnlös illa, men modigt och ärofult att försvara honom!

De ljusblå änglarna se förlägna på hvarandra och svara: höga furstar, vi hafva lärt barnen att *förstå* det rätta och *vilja* det goda; hvad önsken i mer?

— Gån, säga änglafurstarne, gån ut i Guds kärlek och lären barnen att också *göra* det goda!

I samma stund äro de skimrande solstrimmorna borta och änglafurstarne åter osynliga. De ljusblå änglarna stå ett ögonblick rådvilla. Hvar skola de finna en skyddsängel, svagare än ett barn, fattigare än en fattig, sjukare än en sjuk och olyckligare än en olycklig?

Då är bland dem en ängel mer ljusblå än alla de öfriga, och han är det barnets ängel, hvilket engång satt i frälsarens famn och fick hans välsignelse. Denna barnängel finner ett råd, han säger till de rådvilliga: förstån I icke Guds kärlek? Skulle ett människobarn någonsin vara så svagt, så värnlöst, så hjälplöst, att det ej finner en lefvande varelse ännu svagare, värnlösare och hjälplösare än det själf är? Gören alla som jag skall göra, när julen kommer, och sägen i alla hem, i alla barnhärtan samma ord, som jag skall säga till barnen i det hem, dit jag kommer som julgäst! Gifven nu akt, och glömmen icke, att Gud gifvit barnen en

julgästa genom rättvisans och barmhertighetens änglafurstar, och lycklig den, som sår dessa ord i sitt barnhärtan till framtidens skörd!

Så vill jag göra, fortfar ängelen. När granen är tänd julaftonen och barnen församlade, vill jag gå till ett hem, där Jesus är julgäst, och säga några ord till det hemmets fader eller moder, när de slutat sin julbön. Och fadern eller modern skola upprepa mina ord för barnen, och barnen skola få välja fritt, men där de äro tvehågsna, skola de äldre råda dem. Jag skall säga så:

1. *Gud gifver åt hvarje barn en skyddsängel att älska och försvara, på det att barnets kärlek till denna ena må efter hand växa ut till godhet mot alla.*

2. *Hvarje barn öfver ett år gammalt skall till sin skyddsängel utvälja en lefvande varelse, människa, djur eller markens växt, som är svagare än barnet själf.*

3. *Denna varelse skall barnet värda så mycket det kan, men icke bortklema, icke gynna på andras bekostnad, icke tillåta något orätt, ondt eller oskickligt.*

4. *Och detta allt skall barnet göra af kärlek till Gud och hans skapade verk.*

Här tystnar den ljusblåaste bland de ljusblå. Den stora skinande skran af tusende sinom tusende andra barnänglar står lyssnande och bifallande stum. Det synes dem, som skulle nu den första välsignelsen öfver barnet i Frälsarens famn breda sig ut öfver alla himmelrikets utkorade barn på jorden, och de bereda sig tysta att framhära den nya julgästan till dem, som vilja emottaga henne.

* * *

Hvad säga då emottagarne? Många skola icke förstå gäfvans värde och behöva undervisning därom af äldre. Många skola vara för lata, andra för likgiltiga att välja en skyddsängel. Äter andra skola lyssna som på en saga, hvilken man hör i dag och glömmen i mor-

gon. Icke få skola glada välja den första och närmaste de komma ihåg, men tröttna snart vid beskyddet och hållre tänka blott på sig själfva. Det är som med Åkermannens utsäde. Somt faller på ballebärgen, somt på vägen, somt bland tistlar och törne. Men några frön falla uti den goda jorden och bära frukt i välsignelse.

Mycket i denna julgäfvva behöfver förklarar för barnen. Om Karl vill beskydda en ung fåle; om Anna hållre väljer sin lilla kalv eller sitt hvita lamm; om Wilhelm beskyddar en hund, men Karin föredrager sin kvicka kattunge; om Viktor väljer sin tama ekorre och Elsa sin unga kanarietågél; om Bertel uppfostrar en fjäril ur puppan, om Julia beskyddar ett ungt äppelträd; om Richard hållre beskyddar sin lilla bror, men Lina förälskar sig i sin löfkoja, som hon uppdragit i krukkan altfrån de första hjärtbladen; — hvem skall då Lilly beskydda, hon som ännu ligger i vaggan? Hvem skall stackars Josef beskydda, där han liggeu sjuk i mässling och ej kan sköta sig själf, långt mindre tänka på andra? Hvem skall den fattiga tiggargossen beskydda, han som själf hungrig och hjälplös går från gård till gård och begär sitt bröd.

Det vill jag säga dig. Lilly skall bespara sin egen mamma mycket besvär, mycket nattvak, mycken oro, om hon ej bråkar, ej klagar, men alltid är tålig och glad. Det är så hon skall beskydda sin käraste vän. Och på samma sätt skall sjuke Josef unna sin sköterska ro *sd mycket han kan*. Så fattig är ej hållre tiggargossen, att ej den ledbrutna, lilla fågelungen, som han finner nedfallen ur boet, och det vilsegångna barnet, som han visar vägen till hemmet, är fattigare än han. Hvarje tjänst, som du frivilligt bevisar en annan, gör dig i detta ögonblick starkare än han, och hvarje gång du försakar dig själf för en annan, är den andre svagare än du. Mins du vår frillsares ord: „alt hvad i hafven gjort de minste bland mina bröder, det hafven I gjort mig?“

Se, så underligt är det i världen, att svagast och fattigast äro de, som behöfva och begära de mesta försakelser af andra, men starkast och rikast äro de, som kunna försöka sitt eget för andras glädje.

Förstår du nu hvad det är att beskydda? Förstår du Guds kärlek i den nya julgäfvvan, när han gifver åt hvarje barn en skyddsling att älska, vårda och försvara, så mycket detta barn kan?

„Sylvia“ 1895.

Skapelsens suckan.

Vi tallösa barn af Guds rika natur,
vi växande örter och lefvande djur,
som skåda till jorden i mörker och grus,
vi sucka af längtan till himmelens ljus.

Men flygå vi ock, såsom lärka och örn,
till morgonens skyar i himmelens hörn,
så fins där ej kvist till att sitta uppå,
till jorden, till jorden vi sjunka ändå.

Vi födas att strida för dagens behof,
vi beta vårt strå, och vi jaga vårt rof.
Vi bygga ett bo, och vi lägga ett frö,
vi hungra, vi törsta, vi lida, vi dö.

Men genom vårt lif är dock spunnen en tråd
af allvis försyn och förbarmande nåd,
Vi ana den Gud, som vi icke förstå,
han sörjer för oss, där vi intet förmå.

Han skyddar om vintern de frysande frön,
han reder det groende löfvet i snön,

han matar vår unge, han bäddar vår säng
på klippornas mossor och grönskande äng.

Hur har ej på oss, som blott lefva en dag
han slösat sin rikaste skatt af behag
i formernas finhet, i färgernas prakt,
i tonernas väljud, i skönhetens makt!

Vi knota ej öfver den lag han befalt,
vi fråga ej hvarför, vi lyda i allt,
Vi stå där han ställt oss på lefnadens torg.
vi vissna i lugn, och vi dö utan sorg.

Hvem minnes då mer vår föraktade graf?
Ej ens denna moder, som lifvet oss gaf.
Ej minne, ej föratid, ej framtid vi fått;
det tröstlösa, hopplösa **Nu** är vår lott.

Du lyckliga, du som fått minne och hopp
och ser med förtröstan mot himmelen opp,
förstår du den Gud, som vi icke förstå,
då måste du känna hans kärlek också.

Du vill ej, du kan ej, du får ej till lön
förtrampa den värld, som han skapat så skön,
som lefver och känner och lider med dig,
den värld som **Han** älskar och sluter till sig.

Din synd har oss bundit i trældomens land,
din kärlek skall lösa vårt tryckande band,
med oss skall vid tidernas ände du nå
den saliga frihet du hoppas uppå.

„Sylvia“ 1896.

Näktergalen.

För många år sedan sutto en ljus sommarkväll i
början af juni några unga studenter på bryggan vid
Kajaniemi och sågo solen gå röd ned bakom den mörka
talldungen vid Tölö. En båt rodde på viken; vatten-
droppar glimmade som gnistor från årorna. Då sade
någon: låt oss gå till stranden här midt emot och se
solen gå upp!

Ja, det voro vi alla med om. Vi gingo öfver
långa bron, togo af åt vänster och kommo till den då
obebodda ensliga stranden midtemot Kajaniemi. Här
inväntade vi soluppgången. Två somnade i gräset, de
öfriga höllo sig muntra med berättelser från skoltiden.

Himlen var klar. Klockan 2 på morgonen be-
gynte den lätta skymningen märkbart ljusna. Klockan
en kvart före 3 borde solen gå upp, men vi sågo henne
icke, hon skymdes af bergen i norr. I hennes ställe
sågo vi en illumination i söder hvars like i prakt ingen
af oss upplefvat. Först begynte det gyllene korset på
Nikolaikyrkans torn glimma som eld. Därefter sänkte
sig eldskenet till tornfönsterna, sedan till kyrkfönsterna,
sedan till tusen fönster rundtomkring, och slutligen sken
hela den mot oss vända sidan af staden som en gnist-
rande härd af flammor i morgonrodnaden.

Det sköna färgspelet varade omkring tio minuter
till dess att solen steg öfver bergen och flammorna blek-
nade i soiskenet. Vi stodo i ljudlös tystnad och hade
icke ord för vår hänryckning. Då fästes vår uppmärk-
samhet vid några sällsamt vackra toner, som i den stilla
nattluften kommo till oss från den motliggande stranden
af Kajaniemi park. Hvad kunde detta vara? Det var
icke fågelkvitter, icke flöjt, icke människoröst och lik-
nade ändå något af alla tre.

Näktergalen! utropade slutligen en af oss.

Ja, det kunde inte vara någon annan. Så trötta vi voro efter en genomvakad natt, beslöto vi enhälligt återvända till parken samma väg som vi gått några timmar förut. Näktergalen är icke sällsynt i Ladogatrakten, men ingen af oss hade förut hört honom.

När vi kommo till parken, funno vi icke en, utan flere hundrade sångare. Kajsaniemi park var då mindre „värdad“, lummigare och naturskönare, än människohanden sedan gjort honom, och inset Sahara utbredde då sin sandöken i hans midt. Hvarje gren var befolkad af sångfåglar, och alla dessa uppstämde en konsert, som väl kunde förliknas vid den bästa orkester man den tiden hörde i Helsingfors.

Plötsligen tystnade alla dessa fågelstämmor, för att, fulla af beundran, lyssna på den enda, som sjöng sitt alt behärskande solo i nattens tystnad. Det var Näktergalen. Han började med enformiga flöjttoner, som han efterhand begynte variera, till dess att slutligen drill efter drill droppade som ett pärleregn ned öfver träd och grenar. Man har försökt stafva näktergalens sång med bokstäfver, men förgäfvos. Jag har sedan hört honom sjunga vid Rhen och i Italiens vår, men ingenstädes så i harmoni med naturen, som i vår dagljusa juninatt.

Knapt hade han tystnat, innan den hundrastäm-miga fågelkonserten åter begynte på alla grenar, som på en gifven signal. Det var som hade alla dessa små sångare ansträngt sitt yttersta för att sjunga i kapp med sin mästare. Och likväl tystnade alla, när han åter började. Respekt för de kungliga!

En katt smög lurande vid planket mot botaniska trädgården. Han bortjagades; men hvad skulle vi göra med alla de tanklösa pojkar, som gillra ut snaror och nät för skogens oskyldiga sångare, plundra deras bon och utbjuda dem fångna i tränga burar till salu på torgen. Förstå dessa röfvarer friheten, glädjen och det vackra i naturen? Förstå de rätt och orätt? Nej. Icke ens mästarsångaren blir förskonad.

Näktergalen återkom stundom, efter flere års frånvaro, till Kajsaniemi park. Han tyktes smiekrad att finna många åhörare. Vid Majföreningens första fest den 1 maj 1870 sjöng han hela kvällen och nattou, utan att låta störa sig af tvåtusen barn och många äldre, som natten igenom kommo att höra honom. Så fortfor han hvarje vår ända till sista majfesten 1879. Om och när han sedan återkommit är mig obekant.

Den, som ej sett näktergalen lefvande, kan se honom död och uppsjoppad i universitetets fågelsamling längst till vänster från ingången. Det är en liten grå fågel, mindre än en kråka. På det hvitmålade trädstycket, där han står, står skrifvet:

„*Sylvia Philomela*, skjuten af Arthur Nordman i Kajsaniemi park den 28 Maj 1859.“

Många ha betviflat att den verkliga näktergalen har sjungit i Helsingfors, och det är ju godt att vi här ha beviset. Men icke för alla bevis i världen villo jag vara den, som dödat söderns berömdaste mästarsångare vid hans korta besök i nordens vår.

„*Sylvia*“ 1897.

En ny tid.

Nittonde seklets riddar Blåskägg satt i sin borg och släpade sitt svärd, medan han lekte fred. Han hade dödat många hustrur och älskarinnor, men den sista och yngsta vågade han icke vidröra, emedan hon var den okända framtidens dotter och Blåskägg fruktade hennes lika okända fränder. Han hade därför inspärrat henne i ett mörkt torn, för att hon skulle med honom upplefva världens ände.

Framtidens okända blåögda dotter satt bedröfvad och väutande i sitt mörka torn, medan hennes syster,

såsom i sagan, satt högst på tornspetsen och spåjade bort emot vägen, som ledde till kommande tider.

En stund förgick och århundradets sol begynte luta till nedgången. En lätt skymning bredde sig öfver dalarna, medan höjderna skeno i aftonrodnaden. Då hviskade den blåögda jungfrun genom tornfönstrets galler, såsom i sagan: Anna, min syster, ser du någon komma?

Systemen svarade: jag ser folket arbeta på fält och i städer för att sluta sin syssla innan solen gått ned, och alla söka de sitt.

Åter efter en stund upprepade den fångna samma fråga, och systemen svarade: jag ser människorna förena sig för att understöda de fattiga, sjuka, blinda, lytta och olyckliga. Många bland dem mena det väl, men alla söka de sitt.

Annu engång sade den fångna: Anna, min syster, ser du någon komma?

Systemen svarade: det börjar att mörkna, men jag ser några förena sig för att skydda de misshandlade djuren.

— Söka också de sitt? frågade den fångna.

De vilja herska, men icke missbruka, döda, men icke pina.

Annu måste vi vänta. Ser du ingen komma på vägen?

— Skuggorna skymma, men jag ser en liten ljuspunkt röra sig fram i riktning hitåt. Den tillväxer i klarhet, den ilar framåt som månskenets strimma öfver ett snöfält. Det är ryttare i blanka harnesk och främst rider en drottning med gyllene krona.

— Stig ned, — sade fången — och öppna portarna för den nya tiden!

— Portarna äro fast tillbommade och riddar Blåskäggs svärd skarpt slipade, svarade systemen.

— Stig ned! — upprepade fången. Ingenting kan emotstå kärlekens makt, när den kommer i trons rustning.

Förgäfves hade riddar Blåskägg bommat sina portar och slipat sitt svärd. De smälte som snö för värmeens sken, och den nya tiden red in med flammmande sol öfver ruinerna af det förgångna.

När det kommer, som är fullkomligt, försvinner det, som är endels, styckevis. När den fullkomliga kärleken kommer med lifvet i Gud, försvinner den ofullkomliga, famlande kärleken, som delar med sig af sina häfvors och känslors öfverflöd åt andra, men behåller det mesta för sig. Kärlekens rätta väsen är att känna sig lycklig af andras lycka och lida af andras lidande. Hela skapelsen hänger tillsammans som ett: annars vore det hela icke helt. Man kan icke älska människorna, utan att älska djuren och allt lefvande; man kan icke rätt älska något i världen, utan att älska Gud. Den själfviska människan sönderbryter skapelsens kedja och lösröker sig därur för att ställa sig i världens modelpunkt, men förgås i sin egen tomhet. Kärleken söker icke sitt. Han gläder sig icke öfver orättfärdigheten, han hoppas allting, han fördrager allting. All kunskap skall upphöra, all makt försvinna, men kärleken förblifver, den första, den sista, den största i evighet.

„Finlands Djurskydd“ 1897.

Våra egna.

En vacker augustidag förra sommaren besökte jag mina gamla vänner L:s på Kelloniemi gård vid Mallasvesi. Det var en lycklig familj med åtta barn, den äldste redan student och den yngste ännu i vaggan, friska, goda och väluppfostrade barn. När jag åkte in

på gården, mötte mig studenten vid grinden på vandring med en stor portör för att samla växter.

— God dag, Lars. Äro pappa och mamma hemma?

— De reste i morgse till Peltokoski och väntas tillbaka i afton.

— Nä, då stannar jag hos Er och inväntar deras återkomst. Alla syskonen äro ju hemma? Huru må Ni?

— Bra, utom lilla Clara, som har mässlingen. Emma sköter henne, Clara är Emmas egen.

— Hvar äro de nu, hela raden? Ute på språng, gissar jag?

— Ja, de bräka väl alla med sina *egna*, tänker jag.

Lars smålog vid ordet *egna*, hvilket gaf mig anledning att fråga hvad han mente därmed.

— De ha ju alla sin *egen*. De leka änglarnas julklapp.

— Hvad vill det säga?

— Änglarna ha gifvit en julklapp åt alla barn. Hvarje barn skall välja en svagare varelse att beskydda och värda och den är *deras egen*.

— Så? Det är ju vackert, har du också en *egen*?

Studenten smålog åter, som hade han vuxit ifrån sådana barnsligheter.

— Jag har mina örter, — sade han; — jag vill bli botanist, och han fortsatte sin vandring, efter en vänlig inbjudning att stiga in och vara som hemma.

Jag fann barnen i trädgården, Lisi, 14 år gammal, satt på en pall vid en krusbärsbuske, flitigt sysslade att med en vinge sopa maskar från bladen i en korg. Hennes händer buro tydliga spår af buskens taggar.

— Det är så mycket maskar i år, — sade hon — men min egen få de ej plundra. Jag har gödt honom och vattnat honom, och se så stora bär han har!

— Hvad gör du då med maskarna?

— Dem gor jag åt de små fåglarna. Det är deras bästa mat. Nästa vinter skall en talgoxe bli min

egen. Men Ludvig har fått en af maskarna som han tagit till sin egen och lagt i ett glas, för att se hvad det blir af honom.

Ludvig, 12 år, kom i detsamma att hjälpa Lisa. Jag frågade, om han också förstod att sköta maskarna.

— Ja, — sade han. Jag har papper öfver glaset och små hål i papperet. Han får alla dagar förska krusbärsblad och en dagdroppe vatten. Han är en matfrisk kamrat, den gynnaren, och nu på en vecka har han blifvit dubbelt så stor, som när jag tog honom, man skall få se, att han snart spinner in sig till puppa.

— Och — sedan?

— Sedan får jag se huru länge han sover i puppan. En dag skall han bita sönder sitt skal och krypa ut som en fjäril. Männe han blir gul eller hvit?

— Troligen hvit, du får heder af din egen. Det är icke alla skötebarn, som få vingar.

— Och så låter jag honom flyga ut i solskenet. Ja, säg, har jag ej roligare af min egen, än Fredrik af sina? Fredrik tog först den stora tallen vid forsen till sin egen, men så kunde han ingenting göra för att beskydda honom; tallen skötte sig själf utan beskyddare. Så tog Fredrik vår svarta fåle Virja till egen och trätte med drängen, som ville lära Virja att lyda tygeln. Fredrik blef ledsen på Virja, som bättre lydde drängen, än honom, och nu har han tagit gårdshunden Toveri till sin egen. Men huru skall det gå, när Toveri är starkare än Fredrik själf? Jag har rådt honom att beskydda döfstumma vallgossen, som hypojkarna äro så elaka mot.

Nu syntes äldsta syster Constance vid grinden, och med henne följde Lotta 12 år. Lisi frågade Constance hvar hon fått tjära på klädningen.

— Jag tjärade gubbens båt, — sade Constance — skrattande.

— Stora flickan, och tjära en båt! — skämtade jag.

— Ja, hvad skulle jag göra? Gamla Laxmatti

bor ensam i stugan och har hela sommaren haft gikt i händerna. Icke kan jag ju låta honom svälta ihjäl, fattig man, när jag tagit honom till min egen. Jag har lappat hans nät och rott hans båt på Mallasvesi, och så har gubben förtjänat ibland på fiske. Lotta har ploekat daggmask åt honom. Han lägger ut långref för äl.

— Men då pinas ju masken på kroken?

— Ja, säg det åt bygossarna, när de meta! Laxmatti dödar masken i rök, förrän han tar honom till krokbeta.

— Är Laxmatti också Lottas egen?

Lotta svarade förlägen att hon endast ibland hjälpe Constance.

— Lotta har nog sin riktiga egen, sade Constance —

Hvarför skall du vara så blyg för det? Lotta hade först kissen, men så tog kissen små fåglar, och inga bannor hjälpte, så att Lotta stackare fick gråta många tårar. Då kommo vi en dag till Luoma torp vid ändan af byn, och där hade torparens hustru nyss dött och lämnat efter sig en liten smutsig och eländig usling i vaggan. Ingen skötte barnet, torparen gick i sorgen och söp. Då sade jag åt Lotta: tag du lilla Kaj till din egen hülle än kissen, jag skall hjälpa dig, Och så hade vi Kaj i bad, och Kaj fick rent linne och god mjölk, och torparens syster lät öfvertala sig att flytta till torpet och sköta ordentligt om barnet. Men Lotta går alla dagar dit för att se efter sin egen, om hon också blir väl skött, och hvar gång Lotta får något godt, hämtar hon med sig åt Kaj.

— Ja, och hon är så snäll! — sade Lotta — hon känner redan igen mig och kan sitta i min famn och leka med mitt halsband af rosenpärlor, Jag kallar henne min Kajdocka, och ingen af mina dockor kan skrika och skratta, som hon.

— Nä, sade jag, — efter ni alla ha edra egna, hvem har då fattiga lilla Clara, som nu ligger sjuk i mässlingen?

— Clara? — utropade alla på en gång. — Hon har den bästa egna bland oss alla. Hon har mamma!

— Mamma? frågade jag förundrad, — huru kan hon beskydda mamma?

Constance smålog. — Ja, det må väl farbror fråga. Clara beskyddar mamma med att vara så snäll som möjligt, när man är sjuk, aldrig klaga, aldrig vara otålig, men låtsas sofva, när mamma orolig vakar om natten vid hennes vagg. Är icke detta beskydd? Annars skulle ju mamma slita ut sig af oro.

— Gud välsigne eder barnliga kärlek och låte eder få glädje af edra egna, — sade jag med en tår i öga. Och inom mig tänkte jag lyckliga hem, lyckliga föräldrar, med sådana barn!

Om kvällen kommo far och mor hem från Peltoskoski, och jag dröjde två dagar i detta älskvärda hem med dess lyckliga egna. Nu före jul såg jag dem åter i staden. Skolan och läxorna hade nu upptagit deras mesta tid, men under julferien skulle de åter få ledighet för sina egna. De hade nu delvis andra egna. Clara var frisk och fortfor att beskydda sin mamma. Emma hade en liten ekorre i bar. Lotta försökte åter uppfostra kissen. Constance hade en kruka med blommande liljekonvalj. Lisi hade sin talgoxe. Ludvig hade inrättat åt sig ett akvarium med lefvande små fiskar. Fredrik hade, alltid obeständig, än den ena, än den andra, men stannade vid att försöka få en liten gran att växa i en kruka, Lars slutligen hade sina pressade örter, de enda icke mera lefvande bland hemmets egna. Jag tog lilla Lotta i min famn och frågade henne, om hon ville vara god mot allt lefvande, mot människa, djur och växter, icke blott mot denna ena, som hon valt till sin egen.

Hon såg förundrad på mig, likasom hade jag frågat något, som var alldeles själfvallet.

Hvarföre skulle jag ej vara god mot alla?

— Några, sade jag, — äro goda mot en favorit och bryr sig icke om alla andra.

— Kan man vara god mot en och stygg mot andra?

— Ja, det händer ibland, hvarför vill du vara god mot alla?

— För att Gud är så god mot oss.

— Så skall det vara. Tack!

Och jag kysste med en välsignelse detta lyckliga barns blomstrande kind.

Utdrag ur privata bref.

Helsingfors, den 3 Dec. 1895.

„Hvad är skolan, hvad är hemmet annat än en
„barnförening? Sådana göra sig själfva. De svaga söka
„alltid ett stöd hos andra. Men en förening utom skola
„och hem har företrädet att vara frivillig — och det är
„detta som anslår.

„Faran af en frivillig förening uppstår först då,
„när föreningen medför rättigheter utan skyldigheter.

Björkudden, den 17 April 1896.

„Det fordras mycken erfarenhet att uppgöra stad-
„gar; där ingå många konsiderationer på sidan om
„ändamålet.

„Jag delar den åsikten att barn ej böra betala
„årsafgifter, det är de vuxnas sak. Men skyldigheter
„böra alltid ställas vid sidan af rättigheter och icke
„skyldigheter i allmänhet, hvilka glömmas förunderligt
„snart, utan skyldigheter i vissa konkreta, uppgifna fall.

„Det var därför jag hade tänkt mig att hvarje
„barn borde hafva en skyddsling, om också blott en
„kattunge, eller en blomma i krukkan, eller en liten syster,
„men alltid något som medför ansvar. Utan detta stän-
„diga ansvar fruktar jag, att alla goda föresatser i dag
„befinnas i morgon bortdunstade i barndomens blå luft.

Björkudden den 26 Nov. 1896.

„Efter några dagars dröjsmål i denna mörka tid
„ätersänder jag härmed uppropet till lärarne med den
„uppriktiga välönskan, att det må finna hos dem en god
„genklang.

„Det borde framhållas, att associationen, för barn
„ej mindre än för fullvuxna, är det kraftigaste medlet
„att sammanhålla viljorna och förstärka dem genom med-
„vetandet af gemensamt ansvar. Skolan är själf en asso-
„ciation, där hvarje elev bör känna sig solidarisk med
„det hela för heder och framgång, en för alla och alla
„för en. Tag bort denna solidaritet och alla viljor gå
„åtskiljs.

„Sylviaföreningens bestånd beror i min tanke, till
„stor del af skyddslingsidén. Hvarje medlem har fri-
„het att välja eller icke välja en skyddsling, (en för
„alla) men de flesta skola ej göra bruk af denna sin
„rätt, om de ej påminnas därom och tid efter annan
„tillfrågas: har du en skyddsling?

Björkudden den 22 Februari 1897.

„Man kan ej begära af barn att de skola förstå
„den fullkomliga, omfattande kärlek, som så många äldre
„icke förstå. När jag skref under Majföreningens löf-
„ten: „*Detta all lofva vi af kärlek till Gud och hans ska-*
„*pade värk*“, var detta ännu icke klart för mig; det
„klarade efteråt. Barnäogat ser alltid det enskilda
„först; därför är äfven djurskydd i sin helhet ofattligt
„för barn, de behöfva koncentrera sin kärlek på en be-
„stämd skyddsling. Låt dem själfva välja en sådan hvar-
„ifrån som hälst, nog växer kärleken ut från det minsta
„frö. Men just detta frö behöfves, ty vana att själfva

„uppväxa under andras skydd och värd alstrar hos bar-
„net mycken själfviskhet.

„Mitt intresse och mina välönskningar följa alla, som i
„endräkt arbeta för ett stort ideelt ändamål — — —
„Jag har gjort den erfarenheten att de materiella änd-
„målen i lifvet ha sin gräns, men de idéella gå obegrän-
„sadt framåt i tiden från släkte till släkte. — — —

Björkudden, den 6 dec. 1897.

„I unga år drömma vi om alt stort som vi en
„gång skola utträta; i en senare ålder korrigerar vi dröm-
„men med huru vi velat och bordt, och äfven det är en
„ny dröm, en årsring, som bevisar att trädet växer!
„Man kan börja för stort, men icke drömma för stort.
„Där måste alltid finnas något för verkligheten att pruta.
„Annors återstår blott det toma skalet af ett lif utan
„mening.

„Sylviaföreningen är ett säningsfält, mycket frukt-
„bart, men också med mycken flygsand. De allra flesta
„komma för att få *vara med*, och däremellan bry de sig
„katten om ändamålet. Med rättighet måste följa plikt
„och med plikten ansvar. Inga löften afgifvas, altså
„måste de förutsättas. Vid årsmötena i hvar ring eller
„filial bör frågas om någon visat grymhet mot djur och
„en sådan förseelse straffas i t. ex. tre grader: 1) var-
„ning; 2) uteslutning på ett år med förlust af märket
„för denna tid och 3) uteslutning för alltid. Äfven fri-
„villig afgång bör tillåtas. Alt detta beror på ledarinnan.
„Försöket att föreskrifva positiva goda gärningar har
„visat sig svårt att genomföra. Icke alla ha fåglar att
„mata och hästar att skona. Jag återkommer till mitt
„förra förslag om *skyddslingar*, men så, att detta icke
„blir obligatoriskt, utan frivilligt för den, som anmäler
„sig. Kärleken växer ut som ett frö från en till alla,

„och Guds kärlek skall vara utgångspunkten. Gif barnet en svagare att beskydda, och det skall tilltala dess ädlare känslor, på samma gång barnet, själft så svagt, känner sig smickradt att kunna beskydda en ännu svagare.

— — — — —

„Af vikt för saken är att uppfostra yngre krafter, som taga vid, när vi tröttna. På ledningen beror dock slutligen allt. Och jag har mera förtroende för uppoffrande kvinlig värksamhet, än för skapelsens herrar, som alltid hafva så många järn i elden.

„Sylviaföreningen har nu sått och nu gäller att betrygga frukten, medan såningen fortgår. Må den bära en god skörd för lifvet, icke blott flyktiga känslor!

— — — — —

„fortfar, och räkna bland dem, som önska föreningen framgång, äfven ett snart utslitet redskap i idéernas tjänst.“

Pris 1 mark.

